

‘जाय काय जूय?’ : जिविताच्या कविताचें म्होऱ्वाळ कुवाडे

डॉ. किरण बुडकुले

दत्ता नायकाच्या नव्या काव्यमध्य पुस्तकाचो माथालो पढेलो आनी अचकीत एक सुम जाणिकाय पुट्ट करून चितांत जागी जाली. हा पुस्तकान आदिम मनीस-मनाचे नेण्टे पिराये वेल्या एका लिकलिकीत कोनशाक लहवूच जिवो केलो. लोकमानसांत काय म्होऱ्यो, पूर्वपुरातन अश्यो अपुबायेच्यो सांस्कृतिक खुमो लिपून बशिल्ल्यो आसतात. हांचे मदल्यो कांय खुपो कदीमकाळा सावन मनीस-मनाक खुणायत राविल्ल्या, पूण समजणेच्या होलमांद येवंक नाशिल्ल्या सैमांतल्या पर्यायांक तश्योच मनांतल्या दुविधांक उत्तरांनी बांदी रस्मी पासां वरी आसतात. तांकां उतरबद्द करून त्यो खुमो तांचे भितल्ल्या ह्यन्ह्यशयापणाचो फाटपुरावो करपाक मनीस-मनाक प्रवृत्त करतात. नर्म विनोद वा खेळाच्या हलक्या-फुलक्या भेसान असल्या सुट्टक नाशिल्ल्या कुवाड्यां कडेन अचल्य आपालिपा खेळूक अगणित संदी मेळोवन दितात. समाजपुरासाक जेन्ना-जेन्ना अकाचितपणान मन रिजिन दिसता तेन्ना तो परीपरीचे खेळ आनी कुवाडी घडयता. हांतुतल्या कांय कुवाड्यांक जापो नासतात. न्हय, जापो नासप हीच तांची विशिष्टताय आसतात. कारण ते प्रस्न जिणेच्या अगम्य आंगांचो थाव घेवंक सोदीपी पैवध्या वरी आसतात. पैवधी खापे खरे पूण उदकय अथांग !

अशेच तरेचो एक आदिम काळार सावन चलत आयिल्लो भोवताशी मानस खेळ म्हळ्यार जाप सोदीपी. पूण जापेक लागून अडपी न्हय असो, प्रतिकालक प्रस्नरूपी उद्गार : ‘जाय काय जूय?’ हो लक्ष्मुवळ्यात नव्यान घडपी मेवण्या-भावोजीच्या नात्यांत अळंग फुलता. म्हाका दिसता, हो ओडलायणो प्रस्न तितलोच पोरणो आसतलो जितलो संस्कारीत समाज-मनाचो खेळाचो हावेस ! घडये, मनशाक सैमान जाय आनी जूय हीं फुलां भेट्यले उपरांत, तांचे मदली गुलाबी पावित्राची आनी स्वेत मांगल्याची परमळीत चढाओड पळोवन तो सुचला आसुये. तांतुतलो काव्ययुक्त स्लेष लग्रसंस्काराच्या एका भोव हळव्या खिणा वांगडा जोडीन दिसता जावंये. पूण ह्या प्रस्नाचे मोने पडसाद म्हाका कित्तल्याशया प्रस्ंगांनी तरातरांनी भेट्टात: लंगडी घालीत आंखीव चौकोनांतल्यान कैलकूट वा शिंपी पांयां बोटांनी फुर्डे धुकलीत ऊत हारिच्या तेमकार योयय पैर्याय वेंकूक पाविल्ल्या धाकटुल्या चलयां मर्दी; घिरेच्या बैलां वरी तुल्यबळ टिमींतल्या, टॉसाच्या निर्णायिक खिणार हुमकळ्पी, जंटलमॅन खेळाड्यां मर्दी; आनी भवितव्याच्या काळकोंडा विशी ओपारिंसी उलोवारी बायलांच्या गूढ हुमाण्यां मर्दीय. बारीक पळेल्यार, लोकजिणेच्या सगल्या थरां मर्दीं ते पडसाद उदेल्ले दिसतात.

इतलेंव न्हय तर म्हाका तांचो साद कविकुलमुळ कालीदासा विशीं प्रसिद्ध आशिल्ले दंतकर्थेतय आयकूक येता. कालीमंदिरांत देवीन दिल्ल्या वराचे दोन पर्याय आशिल्ल्या धंय आनी दुदाच्या वाटर्यां मदली खंकची वेंचची हें कळ्ना जाल्ल्यान तो खंय दोनय वाटयो वांगडाच घायांच करून पिवन उडयता. आनी विकट कवी जातलो असो शापय मेळ्यता. फुर्डे

अभिशाप मेळ्टा हैं आलायदा! पूण, सुरवेक प्रस्थापितांनी ‘भायरायिल्ल्या’ आनी फुडाराक मात अभिजनांनी आपणालो मुकुटमणी थारायिल्ल्या कवीशिरोमणीक लेगीत ‘जाय काय जूय’ हा दुविधाजनक प्रस्नाची जाप गावली ना, हेच ती दंतकथा दाखयता.

‘जाय काय जूय?’ ह्या पुस्तकांतल्यान समकालीन वाचप्या मुखार दत्ताबाबय कांय पर्याय, कांय कुवाडी मांडटा. अजाप म्हळ्यार, खासा लेखकाक हांतुतल्या चाडावत प्रस्नांच्यो जापो मेळ्यात. पूण वाचप्याक त्यो मेळ्टीतच हाची शाश्वती ना; आनी दत्तान दिल्ल्यो जापो तो असुदाय रिवकारीतच म्हळ्ळो भरवंसो ना ! हाचो अर्थ, वाचप्याचो लेखकाल्या बुद्धिनिश्ठ विवेचनावेर भरवंसो ना असो मात न्हय. पूण त्या विवेचना फाटल्यान अळंग वावुरतल्या भावनाप्रधान मनाक वाचपी कांवेता. ताका भुलता पूण पातयेना ! त्या भावनाप्रधान, संवेदनशील मना वांगडा वाचपी एकरूप जाता. त्या मनाच्या लहवपीक उक्तावणान धादोसय जाता. ताच्या लालित्यान आंगोपांग न्हाता. पूण ताच्या भावने-भरांत काडिल्ल्या निश्कर्षां कडेन सहमत जावंक मात तो फार्टीफुर्डे जाता. ताका लेखकालीं सोबीत भावचित्रां आवडातात. तागेलीं व्यक्तिवित्रिणां ताका खोल मेरेन आफुडातात. तांचे मदलें कारुण्य ताका भावता. तीं ताका कलात्मक दिसतात. कलेच्या वाटारांतल्यान देवन येवन तीं वाचप्याक अस्वस्थ्य करतात. तागेल्या मनाचो समतोल खुंदळावन उडयतात. तीं व्यक्तिवित्रिणां जितीं जिर्वीं मनशां जावन ताका भायर भित्र वेंगायतात. तांच्या सृजनांत निखटो कल्पनाविलास ना. खर यथार्थ आसा हैं वाचपी समजता. धादोसय जाता.

अशे तरेन वाचप्याले संवेदनशीलतायेक जागोवचेले काम दत्ताबाब कांय न्हयशें करून करता. हें म्हज्या मतान आयचे लेखक आडवादानच इतल्या प्रभावीपणान करूक शकतात. म्हजे पुरतो असो प्रत्यय म्हाका

खुबदां भीना काकोडकारच्या कम्हांनी येता. हेंग करेन चुकून माकून ! देखुन्यां म्हणत दिसता, दत्ता भितर एक जबर कवालेखक्य लिपला जावंक जाय. वा, एखाद्यो हळ्यो कवी वा चरित्रात्मक कल्पयावला बोरवपी ! तागेली प्रतिभा काव्यात्म आसा. निरीक्षण शक्त तुस्त करपा सारकी आसा. कल्पनाशक्त जबर ताकिवी आसा. तिका लिलित निबंदांत वा विचारीक गद्यांतच धुस्यावन दवस्तून लेखक आपणाले प्रतिभाशक्तिचेर अन्याय करता, अशे म्हाका सदांच दिसत आयला. पूण ते परस्य अटीक हुस्क्याची गजाल म्हळ्यार, फावो तितलो वाय भेळनाशिल्यान जायत घड्ये, लेखकाली भावनाप्रधानताय बुदिदच्या वाटारांत शिरकून तागेले बुद्दीप्रमाणवादी विचारांवरे कुरुडोडी कलंक पळेता काय दिसता. ती तागेल्या प्रज्ञेच्या नितळ हारशक नखलाली करता.

हें म्हाका 'जाय काय जूय?' हांतुंतले कांय लेख नेमाव्यांतल्यान वाचतनाय जाणवलें. पूण तेन्ना ते लेख विंगड विंगड वेळार येताले देखून ते वाचप्याक खटकले तरी तांचो लेखकाल्या एकेस्त बरपाच्या परिणामाचेर वा तांतुंतल्यान निशेवपी कांय विधानांच्या सत्यासत्याचेर जायनाशिल्लो. कारण वाचपी ते जेशे येतात तशे वाचून कडेक सरतालो. आतां ते एकठांय वाचतना, एका लेखांतलीं विधानां दुसऱ्यांतल्या निशक्षकी बाधा हाड्टाटा. लेखकान आपणाल्या कल्पनाविलासाक हेर वाटो उकत्यो करून दिवच्यो अशे काळजासावन सांगत दिसता. हांगा कोणय म्हणुये, ही लेखकाली अभिव्यक्ती-स्वातंत्र्याची सवलत, थंय समिक्षकान मर्दी तोंड घालपाची गरज ना. म्हाका हें प्रस्तुत लेखकाचे बाबतीत पटना, कारण तो समाजीक बांधिलकेक कलात्मक आप-उक्तावणा परस्त वयली सुवात दिता जावंक जाय असो म्हजो अदमास आनी तो ताच्या बरपावेल्यान आनी हेर समाजीक वावरा वेल्यान्यून्य करू येता. देखून ताका शिटकावप हें नियाळप्याचेये करत्य थारता. पूण, पती दिनासतना केल्ल्या सुचोवण्यांक, शिटकावण्यांक अर्थ उरना. देखून, मात्स्यो देखी वेंचून सामकारायिल्यो बन्यो !

'रोजां' ह्या निबंदांत लेखक म्हणटा, 'गोंगच्या कृती संस्कृतायेच्या माथ्यांत रोजांचीं पुलां जितलीं सोबून दिसतात तितलीं हेर खंयचींच पुलां सोबानात... थळावी संस्कृताय सोबानातले दरेके गजालीचे हार्सरोंत आपलें कसलें ना कसलें रूप पळयता.' (पा. ४) हें विधान पटपा सारके. पूण फुडे तो म्हणटा, 'रोजाच्या फुलाक अभिजनांचे संस्कृतायेन कसलीच सुवात दिवकं ना.' हें मात पटना. प्रयत्न करन्य पटना, कारण खुदद लेखकच 'तीर्थ स्नान' ह्या निबंदांत सांगता, 'म्हजी दिवाळी येता हांडो जावन, गव्यांत रोजांची माळ घालून !' (पा. १३). लेखकाचीच न्हय, म्हजीय आनी हेर शेंकडयांनी धवाड्या, 'तथाकथित' उच्चभू, जिणेच्या अपघातान 'उच्चवर्णीय' थारिल्या लोकांवीय ! हांची संस्कृताय खंयची तर, असो प्रस्तु पडटा. तशेच, लेखक म्हणटा, 'दसरो ही भारताचे कृषी संस्कृतायेची परब.' (पा. ५). पूण ही परब तथाकथित 'ब्राह्मणी' संस्कृतायेंतय रोजांची माळ घालुनच फुलता, हे लेखक नकळ क्य?

पारजत आनी रोज ह्या फुलांक कविकल्पने प्रमाण विंगड विंगड संस्कृतायांचीं प्रतिनिधी मानप हें एक म्होवें आनी सोबीत प्रतीक! पूण बुदिदच्या कसाक लागनाशिले मूल्य निगडीत निष्कर्ष काढून एको 'प्रातिनिधीक' फुलाक निषेचे प्रतीक थारवन दुसऱ्याक वंचनेचे वांटेकार थारावप हें पटना. निदान, दत्ता सारक्या भोवश्रुत, व्यासांगी, भोवडेन-लोकसंपक्ति समृद्ध, बुद्दीनिष लेखका कडल्यान तें स्विकारप कठीण जाता. सामाजिक प्रज्ञेच्या

लेखकान अशे बस्यल्यार ती 'समजुपा सारकी' कल्पनेची 'थिटाय' वा अजानाची 'धिटाय' म्हूण सोडून दिवकं येता. मोटव्या थाराचो एकाद्वी लेखक घडये त्याच प्रतिकांतल्यान पुराय विरोधी पूण तितलेच उथळ निष्कर्ष काढुये. पारजत निसुवार्थी, सेवाभावी, परोपकारी आनी रोज सुवार्थी, जिणेक घास समरून रावपी, आणणालीं बियां सरभरस फांफसुपी कुलटा. दोगांचेय निष्कर्ष तितलेच पोकळ. पूण दत्ताल्या विधानाचेर दुर्लक्ष करप शक्य ना आनी तें योग्यत्य न्हय. कारण ताका आमी वैचारीक क्रांतीक आंवडेवपी सुधारक म्हूण पळेतात. तागेली कल्पना 'वांवली' जाल्यार अनिश्च आनी असत्य निष्कर्ष हे मान्य विचार जावन संस्कारक्षम आनी निष्याप मनांचेर विकृत परिणाम जाव येतात.

भोव-संस्कृतीक अभ्यासाच्या ह्या युांत संस्कृताय-तुला 'सापेक्ष' नदरेन करतात, दुराय्याच्या मापन वा 'नियोजीत' निष्कर्ष प्रमाण न्हय. आनी तशी ती करवीच जाली जाल्यारय ती बुदिदच्या कसाक लावनच करवी पडटली. मारीर थंय लेखकाच्या अचेतन मनांतल्या 'पारजती फांतोड' (पा. १). 'पारजताच्या पावलानी श्रावण येता तेना फांतोडेक फुलांचो घमघम सुट्टा' (पा. २८) ह्या अभिजन संस्कारांतल्या सोबीत 'पारजत-प्रेमी' प्रतिकांक वाचप्यान 'सकारात्मक' स्वीकृती कशी दिवकी? तागेल्या मनांतली पारजताची 'अनवाळें, आफुडमश्ट मानपी ब्राह्मणी संस्कृतायेचे प्रतीक...' एकाच्या पोरसांतलें जीवनसत्त्व चोखून दुसऱ्याचें आंगण सोबीत करपी, धफेपुल, पूण भितल्ले बुद्दीचे 'फूल' ही न्हयकारी प्रतिमा लेखकाक जाय तेना कशी पुसून वतली? काय लेखकय वी त्याच 'ब्राह्मणी' अनिश्च-मूल्यां सयत पारजताची प्रतिमा वापरता? काय तो 'मोअर इकवल दॅन अर्दस' वा 'सामान्या परस अदीक समान' असो दुटपी 'स्टॅन्ड' घेवक सोदाता? 'एकाच्या पोरसांतलें जीवनसत्त्व चोखून दुसऱ्याचें आंगण सोबीत करपी' फुलाक खरें म्हळ्यार भांडवलशायेची 'पुंजी' नाशिल्या मेरेन पावोवपी साम्यवादाचें प्रतीक वा गिरेस्तांक लुटून गरिबांक वांटपी 'रॉबीनहुड' कित्याक म्हणचें न्हय? तें आच्या समानतायेच्या तत्वांक / विचारीक बदलांक अदीक अनुकूल थारचें ना?

लेखकान उक्तायिली मेरीगोल्डाची व्युत्पत्ती सत्य-सुंदर खरी, पूण ते खातीर 'पारजताचीं स्तोत्रां' गावपी कवी-म्हाकिंवेचेर शीण काळपांत खरेच अर्थ आसा? मुळात तेय लोकसंस्कृतीतलेच आशिल्ले हें दत्तान विसरचें? 'झेंडूची फुले' ताणें विसरचें? कवी भोवतणचें जें भावत तेंच गायता. 'तांबडे रोजाद तुजे पोल' म्हूण गुलाबाक आळोवपी येवरोपी संस्कृतायेचेर कशाकशेय 'मूल्यहीनतेचे आरोपण' करून खिणयाळे निष्कर्ष काडप आमकां सोबता? ब्राह्मणी संस्कृतायेंत्य खूब किऱें किऱें आसा. लज्जास्पद्य खूब किऱें आसा. ताणें तर्कदुश्ट समर्थन करप्याचें एका ताल्यान खंडन करपय भोव गरजेचें. पूण असो निशेद करपाचो अधिकार ताचोच आसतलो, जो बुद्धी, तारतम्य, सत्य हीं अस्त्रां वापरतलो. कल्पनेचीं विसुटां न्हय. आज दर एकलो सामान्य जाणविकायेची 'नॉर्मल' आधुनिक मनीस एक मेकडी, उदार आनी परंपरेत किललल्ली पूण परंपराग्रस्त न्हय अशी संस्कृताय आपणावंक पळेता. तागेलो आपणाल्या जल्मसिद्ध - पुर्विल्लया दायजाचेर ताढो ना. पूण ते विसीं तागेल्या रास्ता अभिभानाक, तातुंतुल्या सुंदरा विशिंच्या हळुवार भावनांक, सत्याच्या निसळ कल्पनांक, निष्याप कलेच्या प्रतिकांक कल्पनाविलासाचे तलवारीन मेळत तश्यो दुखावपाचो अधिकार कोणाकच ना. फटिचो गौरव गावपी हिंदुत्ववाद्यांक ना, तसो अडेच्या

सेक्युलरवाद्यांक्य ना. समते खातीर वाचुरपी दत्ताक तर नाच ना. कारण ताचेर हेरा परसय व्हडली जापसालकी आसा.

पूण वयर उक्तायला तो शीण सोडल्यार, हरशी 'जाय काय जूय' अंतर्मानांत देवता. तांतुतली 'मंदार', 'सादिका' आमी 'नागाव्याची काणी' सामकी अप्रतिम. 'खुबी' वाचून हावे अणकारिल्ली भीना काकोडकाराची एक कथा याद जाली (आतां नाव येवजला). 'समिंग इज मिसिंग इन युवर हावस' हांतुतले हेमू आनी टागंग्रबाबू म्हगेल्या आमी भुरयांल्याय भुरोपांतले टोंटी आनी टिणी जावन काळ्जाक आफून गेले. न्हय, तांचेच वांगडा काळ्जांत रावल्यात! 'जाय काय जूय' हे निबंध तर भाव-भयण हा अतुलनीय नात्याचे कातीव, जिवे शिल्प कसो सोबता. दत्ताचेर रागार जावपाचे अधिकार ह्या निबंदान्य म्हाका दिला जावक जाय. पूण हे भायरुय दत्ताच्या आनी 'म्हज्या बरसांत एक भाव-भयणपण आसा. आमका दोगांकय उतरांचो सोस. दत्ताक तर काव्यमय उतरां वेंचून तांकां घोळोवन घोळोवन वापरवेली खोड आसा. ताका लापून इंद्रियां धावोसतात. पूण कलासक्त मन विरुस जाता.

'जाय आनी जूय' हांतुतली सगल्यांत जाय-जाय शी दिसपी गजाल 'म्हव्यार लेखकाची 'कल्पकता' आनी भोवश्रुतपण. हे नदरेन, तागेले 'जनेतांचे जग', 'सह नौ भुनकतु', 'अनवळखीपणाचे सूख', 'बोटां', 'मरणांतले कवीत' हे निबंद म्हाका अदीक म्हत्याचे दिसतात. 'सुशीवा' आनी 'दुखां' वेगलेचे तरेच म्हून आवडले. मात 'दुखां' त गौतम बुद्धाच्या पूर्वाश्रमांतले बायलेचो उल्लेख 'यशोदा' म्हून आयला, तो बरोबर न्हय. ती 'यशोधरा'. लेखकान 'उद्धृत केल्ले मूळ हिंदी कवितेतत ती 'यशोधरा' नांवानच आयत्या. हेर कांय कडेन लेखकाची कल्पनेची झोणपण म्हजेपुरते काय लेख 'लेज्याद' करून दवरता. बाकीबाबांचे 'तेथे कर माझे जुळती' विशी लेखकानच वापरिल्या उतरांनी सांगाचे जात्यार तांचेर 'अडेडी' वा 'नाटकी' सया पडटा अशें दिसत रावता. देखून ते निबंद म्हाका खटकतात. हांचे मर्दी कांय कैंजा तागेल्यो अनावश्यक 'स्वैण' प्रतिमा आसतात. तर एकेकदा, गरज नासतना आयिल्ले शेरे (कमेंट्स) आसतात.

देखीक, 'सह नौ भुनकतु' हांतुत 'रांदपाक जाणी स्वैण मानलां तांकां हे आद्य कलेंतलो पुरुषार्थ खवर ना अशेच म्हणूंक जाय' (पा. ७.) अशें म्हणूंना लेखक पर्यायान किंतू सुचोवक सोदता? 'पुरुषार्थ' हा उतरा कडेन म्हजें कांय झागडे ना. पूण 'स्वैण' हाका पर्याय म्हून तै येता तेत्रा 'पुरुषार्थ' हांतुत गृहीत धरिल्ली 'सर्व-आस्पावणी स्त्री' शेणा. तर्शेच, दौपदीक स्नेहला म्हण वरजायतना, राधेक व्यभिचारिणी म्हणप खटकता. एकेचे कौतुक करतना दुसरेक 'पियाद' मारप खरेच गरजेचें? 'सावळ्यो' वाचतना, अस्तुरेक इतली आपुलकायेन लेखीपी, धूव-भयण-आवय-मैत्रीण म्हून मायेन-मानान वागोवपी 'जेंडर सेन्टिल्व्ह' दादल्याची प्रतिमासुश्ट लेगीत ताकाच नकळां कितली 'रिंगसापेक्ष' आसता हैं जाणवतकूच हांव अजापीत जातां. बायलेची 'वस्त' ही प्रतिमा कशी घडल्या हैं अश्या नकळत येवपी - गरज नाशिल्या - तिका 'उपभोय' मानपी वा 'सौंदर्यासक्त' उल्लेखांतल्यान जाणवता. पूण लेखकाच्या प्रतिमाविधाचेर आक्षेप घेवप म्हज्यार ताचे अभिव्यक्तिचेर, स्वातंत्र्याचेर चाबूक ओळप. हे परते परते कशें करवें? देखून, हो मोह टाळ्ठा.

शिवाय, लेखकान आपणाल्या 'सौंदर्यासक्त' मनाक रिजयतनाच, बायलेच्या प्रस्तावक सामकारावपाचें कर्तव्य वेस बरे केला. देखीक 'चेस्टिटी

'बॅल्टा' चे अपमानास्थपद कलुसेत लिपिल्ली योनी शुचिशेची कस्त्यना उक्ताच्याप, वा नियोगा काटले कर्मांनी सामान्या प्रसून दवाटिल्ले सत्य नेहेप, विधवेच्या कैशवपनाची दुखी उक्ताडार हाडप, चली-गर्भ क्लोवपाचो निशेश तशेच चली जल्माचो पुस्तकार करप आदी. पूण, तो जेत्रा 'तीर्थस्नान' निबंधात घरकार भायर पाडिल्ले बायलेची 'दशा' साप्रसंगीती वर्षिता तेत्रा मात मन ही 'संवेदनशून्यता' पळोवन तटास जाता. आमगेले लोकसंस्कृत्यायेत आजय मूळ धरलन आशिल्या ह्या 'राक्षसी' कुसंस्काराचे वर्णन नाका, निशेश जाय. प्रतिबंध जाय. ताचे वर्णन बायलेचो आल्लो घायाळ करता. तो 'प्रकार' हीण म्हून खेतसुंक जाय. फक्त 'फुलांवै न्हाण आसता तर्शे फातरांचेये न्हाण आसता, (पा. १६) असो 'शास्यांक उतरांचो मार' पावना. कारण, शाणे दादले हैं करळक वयनात खरे, पूण तै अमानुषण आडांवंकय तांचे लागी बळों नासता. तांकां 'झोडून' च तै बळों दिवचे पडटले. हे खातीर तांकां 'गाब धालप' बी असल्या 'बायलकुऱ्या' प्रतिमांनी दुषण दिवंक वचनासतना, शब्दश: 'पुरुषार्थहीण' प्रतिमांनीच जागोवचे पडटले. त्यो कसल्यो हैं हांवे सांगचेली गरज नासुंये.

हे इतलेय सांगून निमार्ण म्हणन दिसता: ह्या सगल्या 'दाव्या-उजव्या' खातिरच 'जाय काय जूय' भोव वाचनीय जातां. तें कल्पनेक फुलोर हाडटा, पूण विचारय करळक लायता. हो विरोधाभास, न्हय पॅराडॉक्स, दत्ताक कळां-नकळां पंरंपरेतल्यान मेळ्ळा. 'या शुभ्रवस्त्रावृतां' त ताणे पंरंपरेतलो हो वयलो परस्परविरोध उक्ताडा हाडला; पूण तांतुतल्या सुप्त पॅराडॉक्साच्या परागाचे कण तो कमालो जाव वेंचूक अजून वचचो आसा. अर्थात, वेंचप न वेंचप हो ताचो हवक! देखून थंय वाद ना! 'म्हाका सरस्वती 'शुभ्रवस्त्रावृता' च आवडता पूण तिगेल्या कापडाक सातरंगी देणा मात आसची अशें सदांच दिसलां. घडये ही दोन विचारसरण्यां मदली एक तडजोड आसुंये. पूण तिचे बगरय हैं पुस्तक सुंदरच साधलां अशें हांव म्हणन. 'नयनसौख्य' आनी वाचनाचो आनंद तें वांगडाच दिता. नीला रॅंड्रीकसान अंयिल्लेआकर्क कव्हर इल्लेशे प्रतिकात्मक जायेन फावोशें नटलां. रंगसंगती लक्षणेची. नितल छफाय, वाजवी मोल आनी वाचप्याक मेळ्ळी समाधान हांचे त्रैराशीक ज्युस्ताज्युस्त (काय 'जाय' तशें?) जमलां. सगल्यांनी वाचपा सारके. सगल्यांक चितूक लावपी एक सुपुल्ले, संग्राह्य पुस्तक. ते खातीर विन्ब्र प्रकाशनाक परबीं.

जाय काय जूय

दत्ता दामोदर नायक

विन्ब्र प्रकाशन, २००२

पानां : ९०; मोल : ५० रु.

पांच

कोडहम्? (कवितां झोलो)

देविदास कट्टम

३५ श्री दत्त पदमजा प्रकाशन, काणकोण. २००२

पानां : ५६, मोल : ४० रु.

कौंकणी बरोंदवी प्रमाण रीत

प्रताप नायक आनी हेर

तॅमास स्टीवन्स कौंकणी कैंद्र, पवरी. २००२

पानां : ६५, मोल : ३५ रु.